2023-8-RE

Causa 2023-8-RE

(Font Pla c/ SAAS)

Número de registre 45-2023. Recurs d'empara

Sentència del 18 de maig del 2023

BOPA núm. 71, del 31 de maig del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 26 de gener del 2023, per la representació processal del Sr. Quirze Font Pla, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 22 de desembre del 2022, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a obtenir una resolució judicial congruent, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les qüestions sol·licitades en la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions davant el tribunal corresponent per tal que es faci desaparèixer la vulneració denunciada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 13 de març del 2023 que va admetre a tràmit, aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 de març del 2023, per la representació processal del SAAS;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 3 d'abril del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Per carta del 18 de gener del 2017, el director general del Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS) va comunicar al Sr. Quirze Font Pla, director econòmic i de recursos generals d'aquest Servei, el seu acomiadament general, emetent una quitança en mèrits de la qual, i al marge dels restants havers laborals deguts, se li satisfeia una indemnització de 80.033,52 € equivalent al salari de 9,39 mesos.

1.2. El 6 de març del 2017, el Sr. Quirze Font Pla va interposar una demanda contra el SAAS per considerar la indemnització no cobria el perjudici sofert i reclamava que se li concedís una indemnització suplementària de 211.822,71 €, import que corresponia a la retribució total que hagués percebut a la data de venciment del contracte laboral.

1.3. El 10 de juny del 2021, la Secció Civil 4 de la Batllia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquesta demanda.

1.4. La representació processal del Sr. Quirze Font Pla va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució, i, el 22 de desembre del 2022, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que estimava parcialment aquest recurs, revocava íntegrament la sentència de la primera instància, i, en el seu lloc disposava l'estimació parcial de la demanda, condemnant el SAAS a satisfer al demandant 7.000,00 € bruts més els interessos legals devengats des de la data de la contesta a la demanda, més el pagament de les costes processals de les dues instàncies, inclosos els honoraris d'advocat, de procurador i eventualment de saig, excloent, no obstant això, els honoraris del perit judicial que havia intervingut en el procediment.

1.5. El 26 de gener del 2023, la representació processal del Sr. Quirze Font Pla va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 22 de desembre del 2022, dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a un judici de durada raonable i a obtenir una resolució judicial congruent, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- En primer lloc, el recurrent considera que s'ha vulnerat el seu dret a un procés de durada raonable, ja que s'han escolat quasi 6 anys entre la data de la presentació de la seva demanda, el 6 de març del 2017, i, la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, el 22 de desembre del 2022.

- No obstant això, aquest litigi sobre un acomiadament indegut no suposa dificultats particulars, ni pel que fa al procediment, ni pel que fa a les persones implicades, totes elles residents a Andorra, ni pel que fa a les proves sol·licitades.

- Aquest termini de quasi 6 anys li ha causat greus perjudicis, ja que ha estat sense ingressos durant tot aquest període i ha hagut d'utilitzar els seus estalvis i també perquè va haver de suportar una campanya de desprestigi per part de la premsa andorrana.

- En segon lloc, el recurrent al·lega la vulneració dels seus drets a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, perquè el SAAS ha estat condemnat al pagament d'únicament 7.000,00 €, quan ell en demanava 211.822,71.

- Destaca que el contracte de durada determinada es va signar amb el SAAS l'any 2015 per un període de 5 anys, possiblement renovable, i que va ser acomiadat el 17 de gener del 2017.

- L'import de 211.822,71 € reclamat es correspon a l'import que hauria percebut en cas de complir-se integralment el contracte atorgat.

- Ara bé, la Sala Civil no ha donat resposta a aquesta demanda, sinó que s'ha pronunciat *ultra petita*, tractant una qüestió que no li havia estat demanada.

- La Sala Civil ha tingut efectivament en compte el mes que va transcórrer entre el moment en què el director del SAAS li va fer saber que ja no tenia la seva confiança -desembre del 2016- i el moment en què li va enviar la carta d'acomiadament -gener del 2017.

- L'import de 7.000,00 € correspon al salari del recurrent pel mes en què, segons el parer de la Sala Civil, va estar treballant de manera irregular pel SAAS, el qual l'hagués hagut d'acomiadar des del mes de desembre.

- El recurrent posa en relleu que no ha demanat mai que la indemnització s'elevi a una sola mensualitat del seu salari i retreu a la Sala Civil haver-se pronunciat *ultra petita*.

- Retreu a la Sala Civil també no haver tingut en compte els perjudicis específics soferts a causa del seu acomiadament, com per exemple, el fet que havia declinat una oferta laboral a Guinea Equatorial, el fet que el final del seu contracte amb el SAAS hagués coincidit amb l'arribada de la seva edat de jubilació i la campanya de desprestigi efectuada per la premsa després del seu acomiadament.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les qüestions sol·licitades en la resolució impugnada i que retrotregui les actuacions davant el tribunal corresponent per tal que es faci desaparèixer la vulneració denunciada.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- En primer lloc, la Sala Civil examina si les condicions per rebre una indemnització complementària o addicional a aquella que ja havia estat satisfeta pel SAAS, establertes a l'article 98.2 del Codi de relacions laborals, estaven reunides en aquest cas.

- Seguidament, pel que fa a l'oferta laboral en un hospital de Guinea Equatorial que hauria suposat una pèrdua d'oportunitat pel fet d'haver acceptat el contracte amb el SAAS, és una al·legació que no pot prosperar, ja que el document aportat pel recurrent com a prova no és un document personal que li estava adreçat nominalment, sinó que en realitat era un document d'abast general que no justificava per si sol una oferta de treball ferma i individualitzada, sense que ni tan sols hi figurés una data que el situés en el moment temporal indicat pel recurrent.

- Pel que fa a les expectatives que el contracte es perllongaria fins a la seva jubilació, aquesta apel·lació tampoc pot prosperar, a partir del moment en què l'acomiadament no causal de tot treballador, fins i tot davant un contracte de durada determinada, es troba expressament contemplat en l'ordenament laboral andorrà, i la seva eventualitat no pot ser valorada com a un perjudici específic i autònom de la indemnització mateixa per acomiadament que el treballador ja va percebre.

- Tanmateix, la Sala Civil constata que el nou director general del SAAS va causar un perjudici al recurrent pel fet d'informar-lo que a partir del mes de desembre del 2016 ja no tenia confiança en ell, i reconeixent obertament que a partir d'aquell moment ja no mantenia reunions amb ell i que, no obstant això, va esperar tot un mes per acomiadar-lo.

- Considera que com a director econòmic del SAAS, el recurrent hagués hagut de desenvolupar les seves funcions fins al moment del seu acomiadament.

- Conclou que mitjançant aquest comportament el director general del SAAS va adoptar una actitud empresarial de menysteniment objectiu a l'honorabilitat i al prestigi del treballador i que amb tota certesa el va afectar psíquicament atès el clima laboral de desconfiança en què la seva prestació laboral es desenvolupava.

- La Sala Civil considera que aquest comportament va perjudicar al recurrent, que aquest perjudici és específic i ha de ser fixat prudencialment a la vista del salari mensual que percebia el recurrent, la durada global de la relació laboral (3 anys i mig) i en funció del temps en què es va desenvolupar la relació laboral de manera irregular, és a dir, en un import de 7.000,00 €.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal posa en relleu que si bé aquest litigi laboral ha durat quasi 6 anys, des de principis del 2017 fins a finals del 2022, cal distingir dues etapes; la primera correspondria a la primera instància del procés, la qual va durar 4 anys comptats des de la presentació de la demanda, el 6 de juny del 2017, fins al pronunciament de la sentència de la Batllia, el 10 de juny del 2021.

El Ministeri Fiscal reconeix que generalment els procediments laborals es resolen en un termini més breu, però considera que aquest cas presentava certa complexitat, atès que s'havia d'analitzar, entre d'altres, l'existència d'una situació que hagués causat un dany, si aquest dany va existir i el seu nexe de causalitat, coincidint, a més, la pràctica de la prova pericial amb el període de pandèmia.

- La segona etapa correspon a la segona instància i va durar 19 mesos, fins a la sentència definitiva que es va dictar el 22 de desembre del 2022; no obstant això, el Ministeri Fiscal entén que d'aquest lapse de temps només s'ha de tenir en compte el període que va del 6 d'octubre del 2021- contesta del recurs d'apel·lació- fins al 14 de juliol del 2022 -aute que denega les proves-, és a dir, 9 mesos sense activitat.

- Per aquests motius, el Ministeri Fiscal conclou que atesa la complexitat de la causa, el termini global de pronunciament no és irraonable i, subsidiàriament, cas que es consideri que s'ha vulnerat el dret a un judici de durada raonable, entén que només es pot tenir en compte una dilació indeguda de 9 mesos.

- En segon lloc, pel que fa al fons, segons el parer del Ministeri Fiscal, la Sala Civil no ha mancat de congruència, ni s'ha pronunciat *ultra petita*, en la mesura en què el recurrent va demanar clarament una indemnització en atenció als perjudicis soferts a causa del comportament del seu superior.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per no haver-se produït cap vulneració dels drets fonamentals al·legats, sense excloure totalment la possibilitat d'una vulneració del dret a un judici de durada raonable.

2.4. Argumentació del SAAS

- Aquesta part exposa que el recurrent no dona cap raó, ni fa cap anàlisi del desenvolupament del procediment que permeti explicar la seva durada de quasi 6 anys i, per tant, sol·licita la desestimació del recurs d'empara respecte de la vulneració del dret a un judici de durada raonable.

- Així mateix, al·lega que la Sala Civil no ha vulnerat ni el dret a la jurisdicció, ni el dret a obtenir una decisió congruent, ja que la indemnització atorgada no deriva d'un acomiadament improcedent, sinó dels perjudicis derivats pel menysteniment del director general del SAAS, que va afectar psíquicament el recurrent, ja que en lloc de procedir al seu acomiadament immediat, va buidar de contingut el seu treball.

- Per aquests motius, aquesta part, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs i que imposi al recurrent el pagament de les costes processals, inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si la Sala Civil ha vulnerat els drets a un judici de durada raonable, a un procés degut i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, pel fet d'estimar parcialment el recurs d'apel·lació del recurrent i atorgar-li una indemnització per un perjudici específic de 7.000,00 € causat pel seu acomiadament.

3.5. Sobre la vulneració del dret a un judici de durada raonable:

- El dret a un procés de durada raonable deriva del dret a un procés degut establert a l'article 10 de la Constitució.

- Els criteris que permeten determinar l'existència o no d'una dilació indeguda en el marc d'un procediment judicial que es desenvolupa davant les jurisdiccions ordinàries són: la complexitat de l'assumpte, i com a corol·lari d'aquest punt la naturalesa de la causa i la durada mitjana del desenvolupament del procediment en afers similars, l'actitud dels tribunals i la de les parts.

- Aquests criteris han estat recordats en nombroses ocasions per aquest Tribunal (veg. per ex. entre d'altres, les sentències del 20 de desembre del 2021, recaigudes en les causes 2021-71-RE, 2021-72-RE, 2021-75-RE i 2021-76-RE, del 20 d'abril del 2022, recaiguda en la causa 2022-6-RE, del 12 de maig del 2022, recaiguda en la causa 2022-11-RE, del 17 de gener del 2023, recaiguda en la causa 2022-60-RE, i molt recentment del 17 d'abril del 2023, recaigudes en les causes 2023-1-RE

i 2023-5-RE); criteris que, d'altra banda, són coincidents amb aquells exposats pel Tribunal Europeu dels Drets Humans.

- En aquesta causa s'observa que la demanda es va presentar el 6 de març del 2017, que la Batllia va dictar la sentència de primera instància el 10 de juny del 2021 i que la Sala Civil es va pronunciar en apel·lació, el 22 de desembre del 2022, és a dir, que la causa s'ha tramitat en un lapse de temps de 5 anys i 9 mesos.

- Ara bé, aquesta causa relativa a un litigi sobre una indemnització complementària o addicional en el marc d'un acomiadament no presenta cap dificultat probatòria particular, ni cap dificultat processal, ja que va quedar acreditat que el director general del SAAS havia mantingut al recurrent apartat de totes les reunions quan encara no havia estat acomiadat.

- Altrament, totes les parts del procediment resideixen a Andorra i el recurrent que ha sofert un perjudici a causa d'aquest termini no pot ser-ne considerat responsable.

- Per consegüent, cal declarar que s'ha vulnerat el dret del recurrent a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

- En el marc de la vulneració del dret a un judici de durada raonable, s'ha de declarar també que la part recurrent té dret a una indemnització compensatòria que haurà d'exigir-se davant la jurisdicció ordinària.

3.6. Sobre la vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió congruent:

- De la jurisprudència constant d'aquest Tribunal se'n desprèn que l'apreciació i la qualificació dels fets que fonamenten una decisió judicial corresponen als òrgans judicials, tret que aquesta apreciació i aquesta qualificació siguin manifestament irraonables, il·lògiques o arbitràries o que vulnerin algun principi constitucional o dret o llibertat reconeguts per la Constitució.

- En aquesta causa, a la vista dels documents que es troben en les actuacions, la Sala Civil va considerar que l'argument d'acord amb el qual el recurrent hauria perdut l'oportunitat d'una oferta laboral en un hospital de Guinea Equatorial en el moment que va acceptar el contracte amb el SAAS no era procedent, perquè el document aportat pel recurrent com a prova no era un document

personal que li estava adreçat nominalment, sinó que en realitat era un document d'abast general que no justificava per si sol una oferta de treball ferma i individualitzada.

- La Sala Civil ha efectuat una apreciació de la situació que no és irraonable pel fet de considerar que el director general del SAAS havia tingut un comportament que havia perjudicat de manera efectiva al recurrent, com a director econòmic de l'entitat, apartant-lo de totes les reunions de la Direcció entre el moment en què el va informar de la seva pèrdua de confiança en ell -desembre del 2016- i el moment en què li va comunicar el seu acomiadament -gener del 2017.

- La Sala Civil es pronunciava en apel·lació de la sentència de la Batllia que desestimava la demanda en què reclamava una indemnització pels perjudicis soferts pel seu acomiadament a més de la indemnització de 80.033,52 € establerta en la seva quitança per part del SAAS.

- Analitzant els perjudicis invocats pel recurrent i acceptant el perjudici vinculat al comportament del director general del SAAS entre desembre del 2016 i gener del 2017 i fixant la indemnització en 7.000,00 €, corresponent a un salari mensual, la Sala Civil no s'ha pronunciat *ultra petita*, ja que la petició del recurrent tenia per objecte la determinació dels perjudicis derivats del seu acomiadament i la indemnització corresponent.

- Per consegüent, la Sala Civil no ha vulnerat el dret a un procés degut, ni el dret a obtenir una decisió congruent.

3.7. Una condemna especial en costes no és procedent, atesa l'estimació parcial d'aquest recurs d'empara (article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional *a contrario*).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar parcialment el recurs d'empara 2023-8-RE presentat per la representació processal del Sr. Quirze Font Pla.

2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

3. Desestimar aquest recurs pel que fa a la vulneració dels drets a un procés degut i a obtenir una decisió congruent.

4. Declarar que correspon al recurrent percebre la indemnització que fixi la jurisdicció ordinària per raó de la dilació indeguda.

5. Declarar que un pronunciament especial en matèria de costes no és procedent.

6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, a la representació processal del SAAS, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 18 de maig del 2023.

Jean-Yves Caullet

President

Joan Manel Abril Campoy

Vicepresident

Dominique Rousseau

Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat